

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse - Forslag til endringer i erstatningsordninger for husdyr og tamrein

Miljøverndepartementet har sendt på høring forslag til endringer i erstatningsordninger for husdyr og tamrein.

Gjennom rovviltforliket er det fremkommet ønske om å vurdere en ny og mer konfliktdependende erstatningsordning.

Intensjonen i dagens ordning er å erstatte det faktiske antallet husdyr og tamrein tapt til fredet rovvilt gjennom dokumentasjon av kadaver. Konfliktene knytter seg først og fremst til dokumentasjonskravet, og det forhold at mye ressurser brukes på å lete etter kadaver heller enn tilsyn for å sikre erstatning. Samtidig får Fylkesmannen klare tilbakemeldinger, også fra brukerne og deres organisasjoner, på at kadaverdokumentasjon er viktig for å legitimere og underbygge tapene til fredet rovvilt, og for gjennomføring av skadefelling.

Husdyr

De siste 10 årene har mellom 2200 og 2500 av i alt 14 000 foretak med sau søkt om erstatning for husdyr tatt av rovvilt. I Hedmark i 2010 søkte 370 av 705 foretak med sau om erstatning. Valg av erstatningsordningen har med andre ord stor betydning for brukerne i Hedmark.

Justering av dagens ordning

Fordeler ved dagens ordning:

- Ordningen er innarbeidet og akseptert
- Gjennom kadaverdokumentasjon får man viktig informasjon om rovviltets utbredelse
- Kadaverdokumentasjon er en forutsetning for skadefelling

Ulemper ved dagens ordning:

- Inneholder i liten grad økonomisk insitament for tapsreduksjon
- Setter få konkrete krav til brukeren
- Erstatningsutbetalingen er lik uavhengig av slaktevekt
- Det er liten grad av samordning av data mellom ulike ordninger
- Krav til kadaverdokumentasjon (nivået) krever mye ressurser og bidrar til konflikt
- Administrativt krevende som følge av mange skjønnsmomenter. Dette øker mulighet for forskjellsbehandling

Forslag til endringer er i tråd med erfaringene i Hedmark. Det er viktig å redusere skjønnsrommet i dagens erstatningsordning. Det vil gjøre ordningen mer forutsigbar for brukerne.

Kadaverdokumentasjon er grunnleggende i dagens erstatningsordning. Tydeligere krav til brukerne, for å minimere andre mulig årsaker til tap, konkrete krav til tilsyn og en tydeligere kobling mellom forebyggende tiltak og erstatning er viktige justeringer av dagens ordning. Sammen med egne risikokart som viser rovviltforekomst vil en slik tilpasning kunne redusere behovet for kadaverdokumentasjon i erstatningssammenheng.

Modell med geografisk differensiering

Fylkesmannen tror det vil være utfordrende å operere med to ulike ordninger. Den foreslåtte modellen vil trolig føre til økt administrasjon som følge av at det skal fastsettes årlige rovviltsoner. Samtidig oppnår man en forenklet saksbehandling innenfor de vedtatte rovviltsonene.

Med utgangspunkt i dagens rovvilttetthet er det naturlig å se for seg at det meste av Hedmark vil falle innenfor den delen av ordningen hvor alt tap utover normaltaper erstattes. Brukere som med dagens ordning får full erstatning som følge av god dokumentasjon vil oppleve lavere erstatningsutbetaling som følge av lavere utbetaling per tapt dyr, men vil samtidig spare noe tid og ressurser fordi det ikke er krav om kadaverdokumentasjon. Forutsigbarheten vil øke som følge av at alt tap utover normaltaper dekkes.

Selv om erstatningsmodellen ikke vil kreve kadaverdokumentasjon, vil kadaverdokumentasjon fremdeles være nødvendig av hensyn til skadefelling, og må ivaretas innenfor en slik modell.

Modell som innebærer erstatning for alt tap på beite

Det er i dag utfordringer knyttet til at det finnes to ulike offentlige erstatningsordninger for tap av sau på beite.

Forslag om en felles ordning som innebærer erstatning for alt tap på beite vil bli mer omfattende da et større antall brukere vil falle inn under en slik ordning på landsbasis. Både bunnfradrag og sats per dyr må settes slik at det stimulerer brukere til å begrense tapet.

Den største fordelene ved en slik fellesordning vil være en forenkling av erstatning for tap av sau på utmarksbeite. En slik ordning vil ikke gi rom for skjønn, kun utbetaling etter fastsatte satser. Fokus fra både bruker og forvaltning vil måtte knytte seg til å redusere alt tap på beite. Hvor kostbar en slik modell vil bli avhenger av hvor man legger bunnfradraget og hvilken sats man velger å benytte.

I Hedmark fylke er det i mange områder relativt god dokumentasjon både av rovviltforekomst og husdyrkadaver, og som en følge av dette får en stor andel av søkerne full erstatning. De to foreslåtte modellene som er mer sjablongmessige, vil trolig medføre en lavere erstatningsutbetaling til Hedmark.

Tamrein

Totalt ble det erstattet ca 19 000 tamrein i reindriftsåret 2009/2010 mens omsøkt erstattet var om lag 65 000. I Hedmark ble i 2009/2010 krevd erstattet 543 rein hvorav 208 ble erstattet. Det ble dokumentert 15 rovviltskader på tamrein i Hedmark i 2009/2010.

I hele perioden siden erstatningsordningen trådte i kraft har det vært et stort sprik mellom det som oppgis som rovvilttap av reinsierne og det som har blitt erstattet med bakgrunnen dokumentert tap til rovvilt.

Reinen er utsatt for rovvilttap året rundt. Den normalt viktigste tapsperioden for rein er fra ettervinteren og frem til kalvemerking på ettersommeren, samt også trolig i bremsperioden i august. Det er i tillegg mer krevende og færre muligheter for forebyggende tiltak.

Intensjonen med en ny modell er å bygge inn nødvendig stimuli til skadereduksjon og tapsforebygging direkte i selve erstatningsordningen, samt få en ordning som oppleves som mer rettferdig og forutsigbar for reinieier.

Ny ordning

Forskningen har de senere årene frembrakt mye ny kunnskap om både rovvilt og reindrift, og om tap i reindriften til rovdyr. Gjeldende erstatningsordning er basert på både rovviltfaglige og reindriftsfaglige vurderinger, men grunnlagsdataene er beheftet med stor grad av usikkerhet, og avgjørelsene er i stor grad basert på skjønsmessige vurderinger. Det er derfor krevende å foreta en behandling som sikrer rettferdig og riktig behandling av den enkelte sidaandel.

Vi støtter forslaget om en erstatningsordning for tamrein som er enklere å administrere, som er basert på mer objektive kriterier og som sikrer likebehandling på tvers av reinbeiteområder. En konsekvens av en slik endring er at man går bort fra mer individuelle vurderinger til gjennomsnittsvurderinger, basert på tilgjengelig kunnskap om rovvilt og reindrift.

Det er viktig at erstatningsordningen bidrar til en økologisk bærekraftig reindrift, og at ordningen stimulerer til å iverksette forebyggende tiltak.

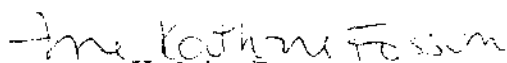
Oppsummering

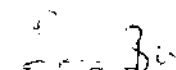
For Hedmark, som har egne bestandsmål for alle de 4 store rovdirene og kongeørn, er det av hensyn til fortsatt bruk av utmarka til matproduksjon viktig med en god erstatningsordning. Erstatningsordningen skal kompensere for de tapene man registrerer. Samtidig er det viktig at erstatningsordningen stimulerer til å gjennomføre forebyggende og tapsreducerende tiltak.

Fylkesmannen mener det vil være vanskelig å komme frem til en erstatningsmodell som oppfyller alle kriterier; en erstatningsmodell som både er enkel, forutsigbar, rettferdig, kostnadseffektiv og tapsreducerende.

Fylkesmannen i Hedmark mener det er riktig å gå igjennom og revidere dagens ordning samtidig som man ser på andre alternativ og konsekvenser av disse. Dette må gjøres i nært samarbeid med næring og forvaltning. Vi støtter forslag til videre arbeid med erstatningsordningene for husdyr og tamrein som det er fremlagt.

Med hilsen

Anne Kathrine Fossum
ass. fylkesmann

Jørn G. Berg
miljøverndirektør